

FARABİ KİMDİR?

”Muallim-i Sani ve İdeal Toplumun Bilgesi”

872 - 950 yılları arasında yaşamış olan **Farabi** (Ebu Nasr Muhammed el-Farabi), Kazakistan'ın Farab şehrinde doğmuştur. Orta Çağ Batı dünyasında "Alpharabius" adıyla tanınan büyük düşünür, Bağdat'ta eğitim görmüş ve hayatının büyük kısmını burada geçirmiştir. Mantık, matematik, astronomi ve siyaset felsefesi üzerine yazdığı yüzlerce eserle İslam dünyasında felsefeyi sistemleştiren asıl isimdir.

Muallim-i Sani: İkinci Öğretmen

Farabi, Aristoteles'in felsefesini o kadar iyi anlamış ve yorumlamıştır ki, felsefe tarihinde Aristoteles "Birinci Öğretmen" (*Muallim-i Evvel*) sayılırken, Farabi "**İkinci Öğretmen**" (*Muallim-i Sani*) olarak anılmaya başlanmıştır. Sadece çeviri yapmamış, mantık bilimini İslam düşünceyle harmanlayarak bağımsız bir disiplin haline getirmiştir.

El-Medinetü'l Fazıla: İdeal Devlet

Siyaset felsefesinde devrim niteliğinde bir eser olan "Erdemli Şehir" (*El-Medinetü'l Fazıla*) kitabında, Platon'un ideal devletini İslam dünyasına uyarlamıştır. Ona göre bir toplumun amacı mutluluktur. Erdemli bir şehir, tıpkı sağlıklı bir vücut gibi işler; en üstte "kalp" görevindeki adil bir lider bulunur. Bu lider, hem filozof hem de peygamber niteliklerine sahip bilge bir kişidir.

Varlık ve Sudur Teorisi

Farabi'ye göre varlığın en tepesinde "**Vacibü'l Vücut**" (Varlığı zorunlu olan - Tanrı) bulunur. Diğer tüm varlıklar, Tanrı'nın kendi üzerine düşünmesiyle bir taşma (*sudur*) süreci sonucu hiyerarşik olarak meydana gelmiştir. Bu teoriyle, dinin yaratılış inancıyla felsefenin rasyonel açıklamalarını birleştirmeye çalışmıştır.

Müziğin Büyük Ustası

Farabi sadece bir filozof değil, aynı zamanda tarihin en büyük müzik teorisyenlerinden biridir. "**Kitabü'l Musika'l Kebir**" adlı eseri, Orta Çağ'ın en kapsamlı müzik kitabıdır. Bugün hala kullanılan "**Kanun**" adlı müzik aletinin mucidi veya geliştiricisi olarak kabul edilir. Müziğin matematiksel oranlarını belirlemiş ve ruhsal tedavi gücünü savunmuştur.

Miras: Akıl ve İman Köprüsü

Farabi, kendisinden sonra gelecek olan İbn Sina ve İbn Rüşd gibi dev isimlerin felsefi zeminini hazırlamıştır. "İnsanlık, ortak bir akıl ve ahlak paydasında birleşebilir" diyerek evrensel bir barış vizyonu ortaya koymuştur. Onun felsefesi, Doğu'da ve Batı'da rasyonel düşüncenin, bilimin ve estetiğin gelişimine asırlar boyunca yön vermiştir.